

„Soča“ izhaja vsak petek in velj po pošti prejmana ali v Gorici na dcm pošiljana:

Vse leto . . . . . f. 4.
Pol leta . . . . . „ 2.
Četrt leta . . . . . „ 1.

Pri oznakih in tako tudi pri „p. s. omicah“ se plačuje za navadno tristo- no vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnicah na Starem trgu in v Nanski ulici in v prodajalnici G. Likarja v Semenških ulicah h. št. 10.

Dopisi naj se pošiljejo vradništvu naročnina pa opravniku „Soča“, č. g. Andreju Tabaj-u Via Canonica N. 8 v St. Roku v Gorici.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi na so blagovoljno frankujejo. — Delavcem in drugim nepramoznim se naročnina znižta, ako se oglasa pri opravljanju.

Država-bog, ki dosti sne.

Imeli so tiste čase v Babilonu malika, ki mu je bilo ime Bel. Vsak dan devali so prednj dvanajst krin moke, štirideset ovac pa šest vrčev vina. In povžil je vse proti. Molili so ga vsi. Kralj sam je prihajal vsak dan se mu poklanjat. Le Danijel ni hotel moliti Bela, molil je svojega Boga. Zato se je kralj jezil in rekel Danijelu: „Se ti ne zdi Bel živ bog? Ne vidiš li, koliko sne in spi je vsak dan?“ . . .

Ta sveta zgodovina se ponavlja dandanes pred našimi očmi. Malika imamo, ki ga moli cela Evropa. Malik ta je — moderna država.

Babilonski kralj je sklepal, da Bel mora biti bog, zato ker je dosti snedel in spil. Če je ta dokaz veljaven, potem nam ni treba drugega; ker kak želodec ima dandanes država, čutimo žalibog sami najbolj. „Ne vidiš, koliko sne in spi je vsak dan?“ . . .

Brez vse šale: država moderna je res malik. Prva jo je pomalčila Lutrova reformacija izročivši ji gospodstvo v verskih in cerkvenih zadevah; potem je prišla francoska revolucija, ki je strla zadnje ostanke individualne prostosti, izdaviši narode državni samovolji na milost in nemilost, dokler ni slednjic nemški filozof izumil novo modroslovje, katero je vršičilo v stavku: Država je pričujoči bog. . . . Srce, česa želiš še več?

Da je pa država moderna v resnici bog, dokažemo še v posameznih točkah. Evo! Bog je nad vse. Moderna država je tudi nad vse, ker le to velja, kar ona sklene in postavi; brez njenega dovoljenja ne sme niti Bog iz cerkve,

ona ga izganja iz šole, ona konfiskuje njegovo imetje. Bog je vse pričujoč; moderna država tudi. Ona preži pred altarjem, preži pod prižnico, ona nadzoruje v šoli, ona stopa v družino s svojimi zakonskimi določbami. Bog je vir in učenik vse resnice, moderna država tudi; ker ves poduk v resnici se daje le v njenem imenu, z njenim dovoljenjem. Bog vse živi in redi; moderna država tudi; da ne govorimo o kruhu, ki ga reže brezšteviliim vradnikom in vojakom — ona nam daje sol, ona tobak, ona hoče žgati žganje, ona prevzema skrb za bolnike, ostarele delavce, ponesrečence, invalide itd. Bog vse obrani, vse giblje; moderna država tudi; ona vpravlja pošto, ona zida železnice, vku- puje vže zidane, ona zgraja ceste, mostove itd. O Bogu se pravi: ki viža naše misli, ki nagib- lje našo voljo; o moderni državi velja isto. Ona sè svojim strogo centralizovanim šolstvom, z vradno predpisanimi učnimi knjigami, s pomočjo po njenem duhu vzgojenih učiteljev vliva mili- jonom državljanov predstave, jim določuje pojme, misli in hotenje, kaker vgaja nji in njenim na- meram.

In ta država potrebuje dosti dosti vsak dan: v blagu, v denarji. Kdo bi se pa tudi ne ču- dil temu? Kako bi sicer mogla vse goniti, vse vrteti?

Kaj pa je prav za prav država, ki toliko potrebuje, da vse goni in vrti? Lehko rečemo, da naš kmet in velika večina prostega ljudstva še zdaj nima pojma o tem, kar se to- likokrat piše in izreče: o „državi“.

Naš kmet vočinoma še ne pozna države, ampak le „cesarja“, in kar je nam državno, je

njemu „cesarsko“. Nekaj enakega bi se našlo morda še v priprostem ljudstvu francoskem, le da tu besedi „cesar“ in „cesarski“ nadomesti- mo s „kralj“ in „kraljevski“.

Res sicer, da so ti izrazi ljudskega govora nekako zastareli. Vender oni kažejo, da so nek- danji „cesarski“ časi ljudstvu bolj vgajali, ka- ker novejši „državni“, kažejo, kako malo se moderna država zna prikupiti pri prostem ljud- stvu, ki več ali manj vedno zna sè zdravim v- kusom soditi o javnih zadevah. „Dokler je ce- sar vzkazal — tako naš kmet — je bilo vse boljše, a zdaj . . . ?“

Zdaj imamo državo-malika, ki vsak dan to- liko sne in spi je . . . In to kmetu ne dopada . . . Zatorej: blagi „cesarski“ časi!

Mi si sicer „cesarskih“ časov, kaker so bili pred l. 1848, brez spremembe, nikar ne želimo nazaj. Bog varuj! Hoteli bi le, da bi se v državi marsikaj predrugačilo, da ne bo več kmetu toliko snela in spila.

V to naj bi država zatujila enkrat pohlep po neomejenem podržavljanji. Naj bi se prišlo do spoznanja, da moro vender še kaj dobro bi- ti, akoravno ni državno. Država ni sama sebi namen, ampak je radi državljanov, njim ima služiti, njih blagor povspeševati. Ako pa hoče vse podržaviti, vsega se polastiti, je po- dobna materi, ki s prevročim objemanjem zaduši lastno dete.

Država naj bi se držala tega, kar je njeno, a ne stegala rok po onem, ki po nobenem pra- vu ne spada v njeno področje. Nekaj takega je javna vzgoja. Šola ni zadeva državna, am- pak cerkve, ampak družine. Sesalka centralizo-

LISTEK.

INFLUENCA.

Ni zadosti križev in težav! Še tebe je bilo tre- ba! To je krščanska ljub zen! Vže vem, zakaj se hočeš znesti nad mano: pred enim me-ecem sem sli- šal, da si začela se sprehajati po Evropi, in del sem te v časnik, da bi se te ljudje ogibali — in za to ovadbo se hočeš zdaj maščevati!

No, no, naj bo pa, če vže drug-če ne more biti... Tebi je tedaj ime influenza. Dober dan, gospa influenza!

Influenca! Ne zameri, če še kaj znam, je tvoje ime latinsko. No, to me nekoliko potolaži; ker kaker si morda vže kaj slišala, sem jaz celó latinizator. Ko si bila na Dunaji, si morda slučajno dobila pred oči „Parlamentarja“, če nisi celó obiskala družine nje- govega vrednika, vsaj brali smo, da si bila po vseh hišah. Vže tedaj, jaz sem tisti latinizator, proti kate- remu je prinašal „Parlamentar“ temeljite razprave. Slednjic bi se znała midva še sprijazniti. Gotovo v razbirjanji latinščine me prekosuješ. Kto je še kdaj slišal latinske besede po gorskih vaseh, po kočah bornega kmeta in rokodelca! To se godi zdaj; tvoje častito latinsko ime izgovarja vže veak slovenski je- zik. Tako znaš širiti kraljestvo „latinorum“! To je prop- aganda, to je latinizovanje! Ljuba influenza, povem ti pa na štiri oči: Nevgoden čas za latinizovanje si si izbrala. In pa naravnost v Gorico si upaš priti!

Bodi zmerna in pazi, da te ne zasađijo tisti od „Slo- vanskega Sveta“, ker potem je po tebi, in iprisežem ti, da v prihodnji številki bomo brali vvodni članek z naslovom: Latinizatorica — influenza.

Influenca! Veš pa, ljuba moja, da nisva še na jasnem gledé tvojega imena. Res, da sem več let študi- ral latinščino, vender sem še celo v zadregi, kako bi te izgovajal. Ciceron bi te pisal influenza; in kaker smo se v tistih časih, ko smo sedeli na latin- skih šolah, učili, izgovarjati bi se moralo tvoje bla- gorodno ime: influencija; če hočemo pa skrajšati: influenza. Pa veš, kaj ti povem. vsaj doktor si v Go- rici, bi ti ne svetoval tako izrekatí svojega imena; ker po postavi, ki se je pred tremi meseci razglasila v svetišči latinskih muz v Gorici, bi morali rekati: influentija, skrajšano: influenta.

Ljuba moja: zamera gor, zamera dol, dokler ti je vžeč ostati v Gorici, blagovoli šlišati iz naših ust: influenta!

No, zabil sem vže vprašati: Od kod si pa prišla, gospa influenta, kje je tekla tvoja zibelka? Je res, da z Ruskega?

Rusinja? Beži, beži! Ti Rusinja? Rusi da so te krstili na latinsko ime? In oni so te poslali delat latinsko propagando okol avstrijskih Slovanov? Meni je to vganjka, da veče ne more biti. Če je pa to res, potem te prosim, pojdi pač, predan zapustiš Gorico, to povedat vredniku „Slovanskega Sveta“, ki bi hotel vže jutre v bogim Slovencem vs liti „uščino za slovstven jezik, ter povej mu, da Rusi so se radikalno spreobrili ter hočejo odslej naprej polatiniti cel svet.

Pa da nisi tudi ti kaka ruska emisarica! Ali celó nihilistinja? Oho, atentat! Bombe! Jaz ti nič ne sanjam. Pakajni potni list...

No, pa povej, zakaj so ti dali ime influenza, recte influenta? Mej sveticami jaz ne najdem tega imena. Influo, influence pomeni skrivaj se prikraati ali vtihotapiti; in res, to umeš izvredno: prideš kaker tat o polnoči ter napadeš človeka zavravno, da se zave še le potem, ko je v tvojih krempljih! Kje si se pač učila olike? V Sibiriji? Ne veš, da je v naših deželah navada potrkati na vrata, ko se obiskuje gos- poda? Ti pa naravnost odpreš vrata, in predno ima človek čas se ozreti, mu kar skočiš v glavo, drugemu se zaženeš v noge, tretjemu zacopraš v želodec. Člo- vek res ne ve kaj početi. Od vseh strani se sliši: Influenca je v mestu! Ko se pa vpraša: kje je, da se je bom ogibal — ne vedo zdravniki odgovoriti nič boljšega kaker: nič ne pomaga se je izogibati, komur je vsojeno, ji ne ude; še le ko jo ima, mora človek to in ono storiti, da jo prežene! Lepa reč!

Kaj pa je „to in ono“, s čemer se Rusinja pre- žene? Rekli smo vže: influenza recte influenta je in ostane! Pogreta voda v obliki juhe in čaja se mora v liva ti skozi grlo, da se mati influenza v želodci malo pogreje; ko ji pa postaja prevroč, se izpoti skoz kožo pa jo pobriše drugam pustivši človeka izstradanega, da bi snedel dva kotla polente. Vže vemo, mraz ji je bilo v Sibiriji, čaj ji je počel, in hajd! prišla se je gret v naše želodce, pit naš čaj!

Ljuba influenza, ali influenta naj te obračam kaker- koli, pridne dlake ne najdem na tebi. Bolj ko te ogledu- jem, bolj se mi zamerjaš. No pa, ako hočeš vsaj de- loma popraviti krivico, povej mi nekoliko, kar si do- živela na svojem potovanji. Ti moraš vedeti dosti skrivnosti, ker obiskuješ celo kralje in ministre. In pa kar v glavo se spraviš, da preiščeš ju pretipješ čeljusti in mišli.

ječi pepel in Garibaldijeve reči. A namestaštvo je stvar zavohalo, ter oetro prepovedalo to prevažanje.

Smrt na vislicah se odpravi, kakor govoré listi, pri nas v Avstriji. Vih zdravniški svet na Dunaju se je izrekel za odpravo. Vislice bi nadomestovala giljotina, znana iz francoske revolucije, ali pa kako drugo orodje, ki povzročuje naglo smrt.

V. č. g. Brezovšček, županik rifemberški, je okreval; ni bil pa tako nevarno bolan, kakor smo sadnji pot poročali.

Ranglas. Ker je visoko c. kr. namestaštvo z ranglasom z dne 5. listopada t. l. št. 24.627, po tej mestnej občini sprovedeno preloženje tukaj obstoječih živinskih sejmov odobrilo, tako se bodo zdaj vršili v Celji letni in odaseno živinski sejmi sledečo:

Na prvi terek mesecv prosince (Jänner), svedan (Februar), mali traven (April) in veliki traven (Mai) živinski in konjski sejni; na aredopostno saboto; potom dne 31. vinetoka (October) in 30. listopada (November) letni in ob ednem živinski in konjski sejni.

Pade na eden teh dnevov nedelja ali praznik, tako se bodo vršili semenj na prihodnji delavni dan. Kar se s tem v splošno znanje prijavl.

Mestni urad Celjski, dne 10. listopada 1889.
cesarski svetovalec in župan:
Dr. NECKERMANN.

Srednje šole obiskuje letos v Avstriji 75.129 dijakov; mej temi obiskuje gimnazije 55.456, realke pa 19.673 dijakov. Največ dijakov ima gimnazij v Ljubljani namreč 887, najmanj spodnja realka v Zadru, ki ima 43 dijakov.

Statistika ljudskih šol v Avstriji. V avstrijskem cesarstvu (brez Ogerke) štejejo dandanes 17.416 ljudskih šol, mej temi zasebnih z pravico javnosti 492, brez pravice javnosti 484. Glede na naučni jezik je 7606 nemških, 4319 čeških, 1544 poljskih, 1634 ruskih, 535 slovenskih 908 lašk. h, 353 slovaških, 61 rumunskih, 4 madjarske; šol utrakvističnih bilo je 451. Kar se tiče kategorije šol, je enorazrednic 8503, dvorazrednic 3818, trirazrednic 1492, četirazrednic 990, petrazrednic 1070, šestrazrednic 176, sedemrazrednic 28, osemrazrednic 8. V vseh teh šolah je delovalo 42.512 učnih moči (mej temi preko 13.000 učit. veronauka, pa 11.955 učiteljic). V javne šole zahajalo je blizo 2.800.000 otrok. Blizo pol milijona otrok šolske starosti ni obiskovalo šole. Viših fakultet bilo je skupaj 361. „Popotnik.“

Katoliške cerkve v Novem Jorku. V velikem mestu severne Amerike je 80 katoliških cerkva. Vsako nedeljo imajo do 392 maš, katerih se vdeleži ogromno število ljudi. V vseh cerkvah je toliko prostora, da jih lahko 411000 sedi in 146000 stoji. V Novem Jorku je torej lahko 557000 tisoč ljudi ob nedeljah pri sv. maši.

Ogrski kmetič je prodajal v mestu štiri mer nike pšenice za 9 f. 45 kr. Domu grede presteže skrbno še enkrat denar in sešteje le 9 f. 44 kr. Dasi je bil vže dve uri hoda od mesta na potu proti domu, se obrne, gre v mesto k kupcu na dom in ga prav dobro ozmerja, da ga je za eu krajcar ogoljufal. Stvar je prišla pred sodnijo, kjer je vdbil kmetič svoj krajcar. Lahko si mislimo, s takim veseljem se je moral kmetič domu vrniti!

Brez rok in nog! Angleški časopisi naznanjajo smrt Artura Kavanaugh. Revez se je rodil brez rok in nog. Bil je imovite rodbine, in se toliko prinačil, da so ga volili v državni zbor. Imel je svojega konja in bil strasten jezdec. Na konju je bilo umetno sedlo narejeno; z zobmi je držal vajeti. Ni je bilo skore več družbe, kamer bi ga ne bil prinesel slaga. Tudi v državni zbor nosil ga je in le zavoljo njega morali so predrugačiti postavo, po kateri ne sme razun poslancev nihče stopiti v dvorano, kjer seduje državni zbor. Bil je bajé izvraten govornik.

Ženske v združenih državah severne Amerike potrosijo vsako leto toliko za „šminkanje“ svojih, morebiti ne zmiraj krasnih lic, da bi se lahko s tistim denarjem, ki ga krasotice porabijo za „šminkanje“, 37000 hiš pobelilo. Koliko nepotrebnih stroškov imajo vboji mošje.

Ministerstvo notranjih zadev v Braziliji je vzkazalo (menda ni imelo drugega dela), da se ne smejo daevi imenovati kakor popred pod cesarsko vlado. Nedelja kliče se dan človekov, pondeljek dan možev, torek dan očetov, sreda dan sinov, četrtek dan bratov, petek dan hišni, in sobota dan materin.

Meseci se imenujejo: Mojzes, Homer, Aristotel, Arhimed, Cozar, Sv. Pavel, Karel Veliki, Dante, Gutenberg, Shakespeare, Kartezij, in Friderik Veliki. Pa da se jim niso možgani amesali!

Goriška moška podružnica družbe sv. Cirila in Metoda je imela 11. t. m. svoj letni občni zbor. V načelnštvo so bili izvoljeni za tekoče leto: dr. Anton Gregorčič - načelnik; Anton Šantel - tajnik; Valentin Kancler - denarničar; njih namestniki so: Franc Furlani, Josip Ivancič in Franc Leban. Pri glavni skupščini bo zastopal podružnico njen načelnik.

Goriška ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda bude imela svoj letni občni zbor v nedeljo 26. t. m. ob 3 urah popoldne v prostorih goriške Čitalnice z naslednjim dnevnim redom: 1. letno poročilo načelnštva; 2. preberejo se naznamila društvenega vodstva; 3. morebitni nasveti; 4. volitev načelnštva. Društvenice uljudno vabi k občni udeležbi načelnštvo.

Denašnji številki smo priložili vabilo na naročbo „Kmetovalca“, kiga č. bravecem priporočamo v naročbo.

Za kratek čas.

V hotelu. Prebrisan gospodič pride nečrta dne v amerikansk hotel ter si naroči kos pečenke. Strežaj mu je prinese, toda strašno majhen košček. Gospodič jo nabode na vilice, stopi k oknu ter si jo ogleda rekoč: Prav, prav, od takega mesa mi prinesite!

Visokošolec. Gospod profesor, jutri odrinem v službo, zato se Vam priséno zahvaljam za poduk. Vse kar znam, zahvaljam le Vam. „Prosimo, gospod, ne omenjajte tako malenkosti!“ odvane profesor.

Na železnici, v kupeju izpregovori prijazen trgovec nasproti skoraj gluhemu gospodu: „Joj, kako grdo vreme!“ Napol gluhi: „Kaj pravite?“ Trgovec: „Pravim, da je danes res slabo vreme!“ Napol gluhi: „Res Vas ne razumem.“ Trgovec: „Je prav — grdo — vreme!“ Napol gluhi: „A — če ni nič drugega, — to vidim sam.“

Babica dè svojemu vnuku: „Jožek, to pa je vže preveč, cel dan moram te karati!“ Jožek: „O zlata babica! kaj tisto, saj nisem tako občutljiv!“

Izpraševanje. Izpraševalec: „Kako stara je raba tobaka?“ Kandidat: „Zelo stara, vže Rimljani in Grki so ga rabili.“ Izpraševalec: „Kako hočete to dokazati?“ „Prav lahko, vsak klasik, ki sem ga vzel v roko, dišal je močno po tobaku!“ bil je odgovor.

Pred porotniki prašali so zatoženca, odkod ima vsake vrste ključev in vetnikov za krađenje: „E imam jih za spomin od svojega rajnega očeta!“

General praša vojaka: „No moj sic, kaj čutiš, če vidiš zastavo svojega polka mogočno vihrati na bojnem polji?“ „Da je veter“, bil je odgovor.

V šolo: „Veš Janezek, nocoj je gorelo v veliki tovarni pri nas.“ Janezek: „O moj Bog, kaj nam pomaga! Vsaka pametna hiša pogori véasih, samo naša neumna šola ne!“

Kmetsko razlaganje. Kmet v koncertu mej duetom svojemu sinu: „Vidiš Mihec, ker je vže deseta, svirajo v dveh, da prej končajo.“

Pridigar: „Današnji sv. evangelij pripoveduje nam, da sta šla dva učenca v Emavs in to bodi predmet mojemu govoru, kterege razdelim v dva dela. V prvem razložim, koliko učencev je bilo, v drugom pa povem, kam sta šla.“

Volk in mladi oven. (Iz francoskega po Fenelon-u). Nekaj ovnov bilo je v varnosti v vrtni ograji; psi so spali, in njih pastir stojič pod senčnato jelko je igral na piščalki z drugimi bližnjimi pastirji. Gladen volk je vvidel skozi ograjine špranje stanje črede. Tedaj se spusti z njim v razgovor mladi nezkušeni oven, ki ni poskušal še nidesar na svetu. „Čemu prihajaš tu sem“, reče požrešnožu. „Iščem sveže in cvetličaste trave“, odgovori volk, „saj veš, da ni nič slajšega, kakor pasti se na zeleni, s cvetkami obsejani travi, da se olžene glad, in vtečiti žejo v čisti studenčnici: oboje sem dobil tukaj; kaj mi je treba boljšega? Ljubim filozofijo, koja me uči biti zadovoljnemu z malim.“

„Torej je res“, vsklikne mladi oven, „da ne ješ več mesa in živali in da si zadovoljen z nekoliko trave? Da je temu tako, živiva kot brata ter pasiva se vsajemno.“

Brzo ostavi oven ograjo ter stopi na livado, kjer ga zmeren filozof raztrže in požre.

Nauk: Ne zaupaj lepim besedam ljudij, ki se bahajo se svojimi krepostmi. Soditi jih moraš po njih delih, a ne po njih besedah.

Vozilni listi

AMERIKO

Kralj, belgijski poštni parnik društva „Red Star Linie“ iz Antwerpen - a naravnost v

New York & Philadelphia

priznan od visoke c. k. avstrij. vlade.

Pojasnila daje:

priznana zastopstvo

Ludwig Wielich

in Wien, IV, Weyringergasse 17

ali Josef Strasser

Speditionsbür. für die k. k. Oest. Staatsbahnen in Innsbruck.

VINO
BELO in ČRNO

lastnega pridelka od leta 1888 in 1889

prodaja

SIGFRID GIRONCOLI

Šent-Peter pri Gorici
Villa Netty.